

Formanden orienterer

Indhold

1. Tyskland: Præstestuderendes politiske synspunkter skal tjekkes
2. Tyskland: Biskop Tebartz-van Elst i Limburg
3. Tyskland: Ærkebispedømmet Münchens indtægter og formue
4. Spanien: Kirken bør sige undskyld
5. Danmark: Korrektion til tidligere omtale af neokatekumenerne
6. Danmark: Nedlæggelse af VIK i Roskilde
7. Kvindelige kardinaler?

1. Tyskland: Præstestuderendes politiske synspunkter skal tjekkes

I bispedømmet Würzburg har fire præstestuderende været på værtshus, hvor de har heilet og sunget nazistiske slagsange. Desuden har de på seminariet fyret anti-jødiske vittigheder af over for deres medstuderende. Sagen er alvorlig, for det er strafbart i Tyskland at give udtryk for nazistiske synspunkter. Derfor er nu to af de fire studerende blevet bortvist, samtidig med at politiet har iværksat en efterforskning.

Resultatet af de fire studerendes stupiditet er blevet, at rektorerne for de tyske præsteseminarier har besluttet, at før en optagelse kan finde sted, skal de studerende oplyse om deres politiske holdninger. (*The Tablet* 10. og 31. august 2013)

2. Tyskland: Biskop Tebartz-van Elst i Limburg

I Limburg var Franz Kamphaus en populær biskop indtil 2007. I sine 25 år som biskop boede han i et præsteseminarium og var kendt for sin beskedenhed. Han var også dialog søgende over for de forskellige grupperinger i bispedømmet og kom i konflikt med Vatikanet, da det krævede, at kirken trak sig fra de statslige organer, der vurderede, om kvinders ønske om abort skulle imødekommes. (Disse organer var efter genforeningen af de to tysklænde oprettet af regeringen Kohl som et kompromis mellem den fri abort i det gamle DDR og de mere restriktive holdninger i Forbundsrepublikken). Biskop Kamphaus' argument var, at ved at deltage i sagernes behandling forhindrede man mange unødvendige aborter, men det prellede ganske af på pave Johannes Paul II og hans folk i Rom.

Da biskop Kamphaus som 75-årig gik på pension, ønskede Vatikanet en mere Rom-venlig biskop og pave Benedikt XVI udpegede derfor den 48-årige hjælpebiskop i Münster Franz-Peter Tebartz-van Elst til hans efterfølger. Ifølge Wikipedia var det domkapitlet, der valgte ham, ifølge mine informanter i Tyskland skete udnævnelse ved tilsidesættelse af domkapitlets konkordatfastsatte ret til selv at udpege tre kandidater, som paven herefter kunne vælge imellem.

Biskop Tebartz-van Elst er ikke kun kendt for sine ekstremt konservative synspunkter, men også for sine dyre vaner. Han er lidt af en mode-laps og elsker hurtige luksusbiler. Desuden har han sammen med sin generalvikar fløjet til Indien på første klasse for at se på Caritas-projekter i Bangalores slum - efter Løkkesagen ved vi jo alle, hvad det koster - og han har, som det også har været omtalt i danske medier, ladet bispeboligen renovere og ombygge for et tocifret millionbeløb. Denne renovering, der oprindeligt var fastsat til 5,5 mio €, skal have kostet mellem 15 og 20 mio, ja ifølge nogle kilder endda 31 mio. Blandt andet har indretningen af et klædeskabsværelse kostet 350.000 og et badekar 15.000 €. Biskoppen synes at have været klar over det kritisable ved denne renovering, hvorfor den er blevet foretaget under strenge sikkerhedsforskrifter. Alle regninger blev hemmeligholdt, vagtværn blev ansat for at forhindre fotografering m.v.

Men det kunne selvfølgelig ikke holdes hemmeligt. Nogle håndværkere fortalte journalister om ombygningen, og så var fanden løs om ikke i Laksegade, så i Tyskland. Vreden og forargelsen kendte ingen grænser. De 650.000 katolikker i bispedømmet var dog splittet i sagen. Det samme har de tyske biskopper været. Nogle få af dem har offentligt kritiseret biskoppen, andre har forsvaret ham, mens de fleste har nøjedes med at kalde det "en kedelig sag".

Stærkest støtte har han fået af præfekten for trosælverkongregationen, den tyske ærkebiskop Gerhard Müller, der i en udtalelse til *Frankfurter Allgemeine Zeitung* kaldte anklagerne mod biskoppen for "opfundet af journalister" og set dem som del af en "mediekampagne imod ham".

Hvad Müller imidlertid ikke forholder sig til, er, at den offentlige anklager i Hamburg har sigtet biskop Tebartz-van Elst for at have løjet under ed. Det er i Tyskland en strafbar handling, der kan medføre fængselsstraf på indtil tre år. Biskoppen erkendte sin brøde, men håbede på, at hans advokater kunne få dommeren til at nøjes med at give ham en bøde. Det har han også fået. 20.000 € må han betale for sin mened.

Under et besøg i Rom orienterede den tyske bispekonferences formand, biskop Zöllitsch, pave Frans, der derpå sendte kardinal Giovanni Lajolo til Limburg på et "broderligt besøg". Senere er biskop Tebartz-van Elst selv blevet kaldt til Rom for at forklare sig, og nu har pave Frans suspenderet ham. Ingen regner med, at han vender tilbage til sit bispedømme.

(*Süddeutsche Zeitung* 1., 6, 8, 19. og 30. september, *The Guardian* 14. oktober, *The Tablet* 19. oktober og 23. november 2013).

3. Tyskland: Ærkebispedømmet Münchens indtægter og formue

Skandalen omkring "luksusbiskoppen" i Limburg har fået medierne til at se nærmere på den tyske kirkes indtægter. Derfor bragte *Süddeutsche Zeitung* i slutningen af august en længere artikel om ærkebispedømmet München og Freisings formueforhold.

Avisen mener, at pave Frans' tale om "en fattig kirke for de fattige" må være en udfordring for ærkebispedømmet og dets ærkebiskop, kardinal Reinhard Marx, for ærkebispedømmet får flere hundrede millioner euros ind i skat, ejer 7.000 huse og er en blomstrende forretning. Ærkebiskoppen selv bor i Palais Holnstein, der er en rokokopalæ i Münchens Altstadt. Nok har han kun tre værelser i palæet, men det er trods alt et yderst repræsentativt hus.

I juli holdt han desuden en fest for 600 indbudte gæster i Schloss Surresnes' have i Schwabing.

Den 12. juli orienterede generalvikar, mgr. Behr fra ærkebispeddømmets kontor og finansdirektør Reif fra dets finansforvaltning om ærkebispeddømmets økonomiske situation.

”Vi er rede til at sørge for gennemskuelighed,” sagde Mgr. Behr. Beløb ville han dog ikke nævne, for det kunne føre til fejl og misforståelser. Fejl fordi der i ærkebispeddømmets kontor ikke foreligger centrale oplysninger om kirkens formue. Ærkebispeddømmets besiddelser er akkumuleret gennem århundreder og fordeler sig på talrige kirkelige institutioner, herunder sognekirker, stiftelser og foreninger, for ikke at tale om ordenssamfund. Et overblik måtte han først udarbejde i fællesskab med finansdirektør Reif.

Mgr. Behr anså det endvidere for en misforståelse at betragte alle kirkens besiddelser som formue. Således råder ærkebispeddømmet over flere centralt beliggende kirker, som nøgternt betragtet repræsenterer værdifulde ejendomme. ”Men fra kirkens synspunkt må de betragtes som gudshuse, ikke som formue. Et salg kommer derfor ikke på tale. Det samme gælder kunstgenstande og relikvier”, sagde han. Først om to til tre år vil generalvikar Behr være i stand til at fremlægge konkrete tal på, hvad ærkebispeddømmet ejer, og hvad der kan betragtes som formue.

Men trods det har avisens journalist foretaget en research. Resultatet heraf viser, at ærkebispeddømmet München og Freising i 2013 disponerer over 664 mio €. Dertil kommer de enkelte sognes, ordenssamfunds, foreningers og stiftelsers indtægter og formuer, så den bayerske katolske kirkes samlede formue er væsentlig større.

Indtægtsmæssigt er der tale om en svag stigning på 21 mio € i forhold til 2012. Mere end 2/3 af beløbet, 474 mio €, er kirkeskat. Derudover tildeler regeringen i Bayern ærkebispeddømmet 109 mio til dækning af udgifter til skoler, børnehaver og religionsundervisning. Resten af indtægterne kommer fra skolepenge, forpagtninger o.lign.

Med hensyn til jordbesiddelse og bygninger er 5.000 hektar skov og 7.000 bygninger i kirkens besiddelse. Mange sognekirker ejer desuden landbrugsjord, der er bortforpagtet. Af de 7.000 bygninger er 1.200 kirker, de øvrige præste- og sognegårde, beboelses- og erhvervsejendomme. Nogen samlet oversigt over deres værdi foreligger ikke. Endelig er Palais Holnstein, der er ærkebiskoppens residens, ikke kirkens ejendom, men en statsbesiddelse. (*Süddeutsche Zeitung* 21. august 2013)

I Tyskland er katolikker tvunget til at betale kirkeskat. Betales der ikke, går sagen til inkasso. Procenten er 8 i Bayern og Baden-Württemberg, 9 i resten af Tyskland. Det lyder højt, men er det vel ikke, for kirkeskatten beregnes ikke af indkomsten, men af indkomstskatten.

Betales der fx 10.000 € i indkomstskat, er kirkeskatten 800 eller 900 €. Den eneste måde, man kan undgå at betale kirkeskat, er at melde sig ud af kirken.

Men den tyske kirkes store indtægter er ikke uden fordele - i hvert fald for os i Danmark, for uden tilskuddene fra Tyskland havde vi næppe en katolsk kirke her i landet.

4. Spanien: Kirken bør sige undskyld

Søndag den 13. oktober saligkårede paven endnu en spansk gruppe som "troens martyrer." Det drejede sig denne gang om 522 ordenssøstre, præster og lægmænd, der blev myrdet af den republikanske regerings militser i optakten til og under den spanske borgerkrig. Så nu er over 1.500 præster og ordenssøstre blevet enten salig- eller helgenkåret.

Den for mange spaniere kontroversielle ceremoni fandt sted i Taragona. Mest kontroversiel var nok pave Frans tv-transmitterede tale til de fremmødte, for i den undlod han at omtale kirkens massive støtte til general Franco. Derved synes kirken fortsat at blåstempe dette terrorregime, som byggende på en antisemitisk og antimodernistisk retorik kostede op mod 1 mio modstandere livet.

Der er ingen tvivl om, at nogle af de myrdede præster og ordenssøstre blev dræbt af had til kirken og dens institutioner, men hovedparten af dem blev nu likvideret, fordi de støttede Francos oprør og de rige godsejeres og fabriksejeres undertrykkelse af arbejderkassen. De kan derfor på ingen måde betragtes som martyrer.

Og hvad med de mange præster, Francos folk henrettede? Ingen af dem har kirken erklæret som martyrer. Det har fået mere end 100 støttegrupper for ofrene til at skrive et åbent brev til pave Frans, hvori de opfordrer ham til at undskylde for kirkens rolle under borgerkrigen.

Borgerkrigen er stadig et kontroversielt emne i Spaniens nyere historie og saligkåringen kom efter en voksende debat om, hvordan vi i nutiden skal forholde os til de omfattende rædsels- og terrorhandlinger, der fandt sted i det 20. århundrede. I september opfordrede en FN-delegation den spanske regering til at åbne op for en fuldstændig, offentlig undersøgelse af de grusomheder, der blev begået af Francos soldater og tilhængere, og at annullere amnestiloven af 1977, der forhindrer retsforfølgelse af forbrydelser, begået før 1976. I den sag er, så vidt jeg ved, kirken tavs. (*The Guardian* 13. oktober 2013)

5. Danmark:

Korrektion til tidligere omtale af neokatekumenerne

I VEOK's Infomail nr. 13 (15. august 2013) skrev jeg i forbindelse med omtalen af vor kirkes økonomi, at neokatekumenatets "medlemmer indbetaler 10% af deres indtægt til dette temmelig sekteriske selskab". Denne bemærkning har fremkaldt dette korrigerende svar fra Karsten Normann Sørensen i Grenaa:

"Jeg skriver til dig som tidligere ansvarlig 1998-2008 (begge år inkl.) for den neokatekomunale gruppe, som var tilknyttet Sostrup Kloster.

Det er ikke korrekt, når du skriver i dit oplæg 15-08 2013: "Dets medlemmer indbetaler 10% af deres indtægt". Dette gjorde vi aldrig, vi havde derimod rigtig mange indsamlinger, hvor posen gik rundt. Alle kom hånden i posen, dog var det naturligvis frivilligt, om den indeholdt penge eller ej. Der har bla. lige været skandinavisk samvær i Sverige.

10-13. okt. Med godt 200 deltagere, pris 2.500 kr. pr person, dog undtaget seminarister og unge uden indtægt. Efter endt indsamling manglede der godt 100.000 Kr. Som nu, frem til Jul skal indsamles i de forskellige kommuniteter.

Hvor vidt der er mange penge i Neo eller ej, skal jeg være dig svar skyldig. Et ved jeg dog. Mange penge flyder over grænsen, via missionsfamilierne, om SKAT kender til det, vides ikke. Men faktum er, at når de bliver sendt i mission til et andet land, så understøtter deres "eget kommunitet" dem finansielt, indtil de kan forsørge sig selv, helt eller delvist. Hvad jeg fandt ud af, efter jeg selv var blevet fjernet som ansvarlig, uden varsel overhovedet, og erstattet med en italiensk missionær. I starten nægtede de naturligvis. Men det blev efterhånden almindeligt kendt og accepteret. Det var bla andet en af årsagerne til, at jeg udtrådte i 2009.

Jeg må til sidst minde dig om, at Neo har fået pavestolens velsignelse, tilbage i så vidt jeg husker 2003. Af samme grund, er det jo ikke korrekt at kalde dem sekteriske."

Jeg undskylder, hvis jeg har viderebragt forkerte informationer, men jeg byggede på informationer, jeg havde fundet på nettet. Og selv om man ikke herhjemme betaler 10 % af sin indtægt til kommunitetet, kan man jo godt gøre det i andre lande.

I sit svar, der giver tilladelse til offentliggørelse af brevet, skriver Karsten Normann Sørensen tillige: "Jeg og min familie sidder tilbage på Sostrup med et hav af ubesvarede spørgsmål til kirken. Vi trak virkelig Sorteper i kirkespillet. Vi skal væk fra Sostrup den 1. februar 2014."

Ja, hvad skete der i virkeligheden på Sostrup? Og hvordan var relationerne mellem klostres abbedisse og neokatekumenerne i Vedbæk? Det fortaber sig i det uvisse. Burde biskoppen ikke tage kontakt til familien i Grenå, orientere den om det skete og hjælpe den, så den ikke længere skal sidde med Sorteper. Det ville vel enhver sand hyrde gøre.

I bispedømmet København er der ud over biskoppen 68 præster. Heraf er 1 suspenderet, mens hans sag behandles i Rom, 1 har forbud mod at holde offentlige messer, 2 har orlov og 4 er uden for tjeneste på grund af alder eller sygdom. Der er også et par stykker, der er kommet hertil udelukkende for at betjene indvandrere. Så vi har vel reelt ikke mere end 57 præster. 10 af dem tilhører den neokatekumenale vej. Det er 18 %. Flere skulle efter sigende være på vej, Ved at holde egne, delvis afvigende messer om lørdagen, hvor kun de "frelste" er indbudt, etablerer de en menighed i menigheden og skaber på den måde splittelse i sognene. Det var baggrunden for, at flere engelske biskopper forbød dem i deres bispedømmer i 1990'erne. Værre er måske, at de med deres ekstremt dårlige uddannelse næppe er i stand til at formidle det kristne budskab til mennesker, der har lært at tænke selv.

Af og til ringer folk til mig i deres fortvivlelse over disse præster. For nogle år siden fik jeg at vide, at en af bevægelsens præster ikke holdt sig tilbage for gentagne gange at have slået en dreng, som efter præstens mening ikke havde kunne sidde stille under messen. Indgive en anmeldelse til politiet for denne lovovertredelse ville forældrene dog ikke, fordi de selv var medlemmer af hans lille neo-menighed. Og forleden fik jeg fortalt, at en anden neokatekumenpræst, der fungerer som sognepræst, var rejst bort i hele påsken for at deltage i et neo-møde. Da en sognepræst ifølge kirkeretten er forpligtet til at blive i sit sogn og stå for påskegudstjenesterne, var der flere i menigheden, der bebrejdede ham dette fravær. Hans svar herpå var, at han ikke betragtede sig som sognepræst, men som missionær!

Måske ses det ikke i hverdagen, men penge har neokatekumenerne nok af. Det fremgår jo af, at de har kunnet købe en 14 værelses villa med en kæmpehave i Hellerup (købt kontant for 5,1 mill. i 1998 og i dag vurderet til 13,9 mill.), som de efterfølgende har stillet til vor biskops rådighed. Hvad biskoppen betaler i husleje, har jeg ingen viden om, men det er næppe småpenge.

Med de store økonomiske problemer, vort bispedømme har, kan man derfor kun opfodre biskoppen til at følge i pave Frans' fodspor og flytte til noget mindre prangende. Derved må han kunne spare mange penge, samtidig med at han kom ud af neokatekumenernes favntag.

6. Danmark: Nedlæggelsen af VIK i Roskilde

Det er dog ikke kun neokatekumenerne, der skaber vrede, irritation og splittelse, andre præster kan også gøre det. Da tamilen Alren Soosaipilai blev ny sognepræst i Roskilde efter franciskaneren Bob Showers, var nedlæggelsen af det vigtige VIK-kursus en af de ting, han gjorde. At det var lægfolk, der stod for kurset, var åbenbart ikke noget, der passede ind i hans opfattelse af kirken.

Skt Laurentii kirke

Fra et af vore medlemmer har vi modtaget denne redegørelse:

Strukturen i VIK

Når udøbte eller døbte voksne fra andre trossamfund ønsker optagelse i den katolske kirke, sker forberedelsen til dåb, firmelse og nadvermodtagelse – ligesom mange andre steder i verden og i såvel katolske som i sammenhænge - i form af gruppeforberedelse.

I den katolske kirke i Danmark gik det under navnet VIK = Voksnes indføring i Kristendommen. På latin kaldet OICA = Ordo initiationis Christianae adultorum og flere steder i Europa kaldet Voksenkatekumenatet.

Det var franciskanerne fra den amerikanske provins, der på biskop Martensens opfordring bragte denne forberedelsesform til Danmark/Roskilde i 1994. Forløbet, der typisk varierer fra 9-18 måneder, er opdelt i 4 faser. Overgangen fra én periode til den næste markeres liturgisk med en ceremoni.

Denne måde at forberede sig på har helt specielle fordele, fordi man deler ud af sine tros- og livserfaringer og er lydhør over for andres. Desuden inddrages Biblen i ikke ringe omfang i de jævnlige kateketiske møder og om søndagen, hvor kandidaterne efter prædikenen ledsages af deres kateket til et andet rum for at fordybe sig i dagens tekster, ligesom man gjorde i Oldkirken. Det var til dyb glæde hos alle implicerede, men vakte ofte forargelse rundt om i landet, hvor man hørte om det. Gennem bøn, fordybelse i Skriften og samtalerne/udvekslingerne i gruppen, men ikke mindst via den enkeltes støt-teperson/fadder i menigheden, fik kandidaterne mulighed for at lade Bibelens ord og liturgien omdanne hjerte, sind og krop. Og så var forberedelsen ikke engang slut efter selve optagelsen påskemat. Nej, den fortsatte med en fordybelsesperiode frem til pinse, hvor konvertitterne fik mulighed for at gøre sig fortrolig med det konkrete liv i kirken i Danmark, med den pågældende menighed, med deres egen rolle og med arbejdsopgaverne dér. Konversion er ikke en begivenhed, der sker én gang i livet. Den berører vor erkendelse af os selv og verden omkring os, den forvandler vore følelser og tankegang, den forandrer vore relationer og den fordrer engagement. Voksenkatekumenatet forvandler ikke blot kandidaten/konvertitten, men så sandelig også kateketen og hele menigheden.

Men så snart franciskanerne forlod Roskilde, fik piben en anden lyd. Det blev en kamp for at få den nye sognepræst til at sætte sig ind i ritualer og at være lydhør over for den 18-årige praksis, der var etableret. Dette på trods af at han havde tilkendegivet at ville følge sognets visionserklæring, der indebar et voksenkatekumenat. Efter 1½ års forløb uden nogen form for engagement, stoppede han bortsendelserne under søndagsgudstjenesten, og efter nogle ugers forløb kunne kateketerne læse i sognebladet, at de ugentlige VIK-aftener skulle standses. Menighedsrådets nye formand, der absolut intet kendte til sognets praksis og VIK, fik sammen med sognepræsten arrangeret det således. Efter kateketernes skriftlige og mundtlige henvendelse til bispedømmet ved biskop og generalvikar, som i princippet ikke affødte nogen intervention, fik menighedsråd og præst – uden at høre kateketerne – gennemtrumfet en officiel stillingtagen til fortsættelse af VIK. Generalvikaren tog i sit responsorium stilling uden at tage stilling. Hvis ikke der forelå den fornødne begejstring for konceptet hos sognepræsten, måtte det falde. Generalvikaren udtalte sig således uden at have et møde med alle implicerede. Bispedømmet har svigtet en hel menighed. Bispedømmet København har smidt barnet ud med badevandet! Heldigvis kører VIK i vort naboland med stor udbredelse i Den Svenske Kirke, og i Danmark er Folkekirken godt i gang.

7. En kvindelig kardinal?

Pave Frans har allerede meddelt, at han vil afholde et konsistorium og på dette udnævne nye kardinaler den 21.-22. februar 2014. Spekulationerne om, hvem der ved den lejlighed vil få den røde kalot, er allerede i fuld gang. Den 1. november, altså samme dag som IMWAC's formandsmøde i Dublin sluttede, kunne den irske udgave af *The Sunday Times* på forsiden fortælle, at pave Frans påtænkte at udpege den irske teolog Linda Hogan til kardinal. Det var lidt af en sensation, så nyheden bredte sig som en løbeild til alverdens aviser.

"Det er simpelthen noget sludder", fortalte pavens talsmand, fr. Federico Lombardi. "Det er ikke en realistisk mulighed, at pave Frans vil udpege en kvinde til kardinal". I samme åndedrag tilføjede han dog, at det "teologisk og teoretisk er en mulighed".

Talen om en kvindelig kardinal synes at begynde, da New Yorks ærkebispe, kardinal Dolan, i en tv-udsendelse sagde: "Hør her og jeg har det fra mere end én person. Engang var der én, der foreslog pave Johannes Paul II at udpege Mother Teresa til kardinal. 'Jeg har spurgt hende, men hun ville ikke', skulle paven have svaret". Fra en sådan anekdote til *The Sunday Times'* forsideartikel er der dog et stykke, men man spørger alligevel: hvorfor egentlig ikke? At man ikke behøver at være biskop for at blive kardinal, men at lægfolk også kan være det, er der flere eksempler på i kirkehistorien, sidst vistnok Giacomo Antonelli (1806-1876), der var Pius IX's statssekretær fra 1848 til sin død.

Ukendt med anglo-saksisk teologi, som pave Frans som argentiner må være, forekommer det mig temmelig usandsynligt, at han skulle finde på at udpege en kvindelig irsk teolog til kardinal. Men andre kunne komme på tale. Fr. Tony Flannery fra Association of Catholic Priests i Irland peger i *Irish Independent* på landets tidligere præsident, juraprofessoren Mary McAleese, der netop er blevet licentiat i teologi på Gregoriana universitetet i Rom med en afhandling om kollegialitet i kirken, andre nævner Cherie Blair, den tidl. engelske premierminister Tony Blairs' kone, Sr. Teresa Okure, der er professor i Nigeria, og Maryanne Lounghry, der er leder af jesuitternes flygtningecenter i Australien. Men lad os nu se .... Miraklernes tid er ikke forbi.

Kaare Rübner Jørgensen